

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΥΣΗ (ΜΕΡΟΣ 4^ο)

ΙΣΠΑΝΙΑ-ΕΛΛΑΣ

Βασισμένο σε σειρά παραδόσεων του Πρυτάνεως της Παντείου, **Γεωργίου Μ. Παπαχατζή**, προς τους τελειοφοίτους της Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών (1945). Οι παραδόσεις αυτές, συμπεριλαμβάνονται στην Β΄ έκδοση του 1957, με τίτλο κεφαλαίου *‘Η ρομαντική περίοδος του πνευματικού πολιτισμού στη Δύση’*.

Επιμέλεια-συγγραφή: **Ζάρβανος Γεώργιος**

Αναφορικά με την εκδήλωση του ρομαντικού κινήματος στην Ελλάδα και την Ισπανία, αξίζει να σημειωθεί ότι στις χώρες αυτές το πνεύμα του «Ρομαντισμού» μεταδόθηκε από τη Γαλλία.

Συγκεκριμένα στην Ισπανία, η ρομαντική κίνηση εισήλθε για πρώτη φορά μέσω της Καταλονίας και η γεωγραφική θέση της Βαρκελώνης –πόλη γειτνιάζουσα προς τη Γαλλία–, απετέλεσε επιπλέον μια «πύλη» εισδοχής των νέων αυτών ρευμάτων, στον ευρύτερο χώρο της ιβηρικής χερσονήσου. Τα έργα του A. de Lamartine και ιδιαιτέρως του V. Hugo, βρήκαν γόνιμο έδαφος στην Ισπανία, όπου υπήρχε ήδη μακραίωνη παράδοση ιπποτικού πνεύματος και ισχυρά τάση προς τη φανταστική ποίηση. Ιδιαιτέρως γνωστά είναι τα ποιητικά έργα των **José de Espronceda**, **E. Gil**, **G. Gomez de Avellaneda** κυρίως δε του **Ariolas** (‘Orientales’) και του **duca de Rivas**¹. Οι εικαστικές τέχνες εκπροσωπούνται από το μέγα όνομα του **Goya** (1746-1828)².

(Goya) El Aquelarre (1797–1798)

¹ Σημ.: Με γνωστά του έργα σαν το «El moro exposito» 1834, «Romances historica», το δράμα «Alvaro» 1834 κ.α..

² Σημ.: Ο Goya υπήρξε ο επίσημος προσωπογράφος της βασιλικής αυλής και σε πολλά έργα του εξεικόνισε τις μεγάλες καταστροφές που προξενήθηκαν στην Ισπανία, συνεπεία του αγώνος που διεξήγαγαν οι ισπανοί κατά της κυριαρχίας του Ναπολέοντος. Γνωστά-μεταξύ άλλων- έργα του είναι: «Οικογένεια Καρόλου του Δ΄» (1800), «Maja vestida» και «Maja desunda».

(Goya) The Nude Maja (La Maja Desnuda) 1799-1800

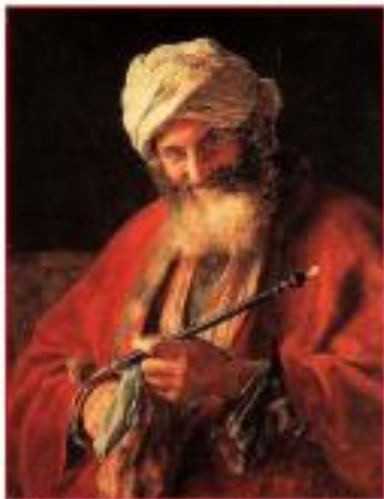
Στην
Ελλάδα, όπως
προαναφέρθηκε,
το πνευματικό
κίνημα του

Ρομαντισμού ήρθε από τη δύση και καθιερώθηκε για πολλές δεκαετηρίδες, αμέσως μετά την απελευθέρωση της χώρας από τον τουρκικό ζυγό, εκδηλωθέν κυρίως στην ποίηση, στα λαϊκά άσματα, στα ήθη και τον ευρύτερο κοινωνικό βίο, διότι ουδείς λόγος για δημιουργία μπορούσε να γίνει σε άλλους τομείς του εθνικού πολιτισμού της Ελλάδος (λογοτεχνία, κριτική, μουσική, θέατρο), σε μια νεοελληνική κοινωνική και πνευματική ζωή που αναδυόταν –θα' λεγε κανείς- σαν

ΓΥΖΗ 'Η αποστήθιση'

από τις στάχτες της. Τρεις ήταν οι ποιητικές «σχολές» που αναπτύχθηκαν στην Ελλάδα της λεγομένης «ρομαντικής» περιόδου: η σχολή της 'φαναριώτικης' παράδοσης, η 'επτανησιακή' σχολή και η «παλαιά αθηναϊκή» σχολή, εκ των οποίων η δεύτερη, υπήρξε η πιο σημαντική απ' όλες.

Gysis Nikolaos Oriental man with pipe

Η σχολή της 'φαναριώτικης' παράδοσης- με κύριο γνώρισμα την προσήλωσή της στην καθαρεύουσα γλώσσα- αντιπροσωπεύθηκε από τον **Αλέξανδρο Ρίζο Ραγκαβή** (1809-1892), πολυσχιδής προσωπικότητα, επιστήμων και ποιητής με πλούσιο – σε βάθος και έκταση- συγγραφικό έργο, τους αδελφούς **Σούτσου**

Αλέξανδρο (1803-1863) και **Παναγιώτη** (1806-1868), μιμητές της «βυρωνικής» ποιήσεως και του γαλλικού ρομαντικού πνεύματος³. Σύγχρονοί τους ήταν ο ηπειρώτης **Γ. Ζαλοκώστας** (1805-1853) και οι σμυρναίοι **Ιωάννης Καρασούτσας** (1824-1873) και **Θ. Ορφανίδης** (1817-1886).

³ Σημ.: Πολύ γνωστά-μεταξύ άλλων- έργα τους είναι τα: "Odes d' un jeune grec", Παρίσι 1828 και «Οδοιπόρος».

Gysis Nikolaos Old man sleeping

Η Επτανησιακή Σχολή τώρα είχε ως αρχηγέτη της τον εθνικό-της Ελλάδος- ποιητή **Δ. Σολωμό** (1798-1857)⁴, με έργο που διακρίθηκε για το ιδεαλιστικό του πνεύμα, τον πατριωτισμό, τη μουσικότητα και γενικότερα τον πλούσιο συναισθηματικό και ψυχικό του κόσμο. Ακολουθεί ο **Γ. Τερτσέτης** (1800-1874), ο **Ιούλιος Τυπάλδος** (1814-1883), ο κερκυραίος **Γεράσιμος Μαρκοράς** (1826-1911)⁵, ο λευκάδιος **Αριστοτέλης Βαλαωρίτης** (1824-1879) με τα –πατριωτικής πνοής- έργα του όπως «*Κυρά Φροσύνη*» (1859), «*Αστραπόγιαννος*», «*Αθανάσης Διάκος*», «*Φωτεινός*», «*Μνημόσυνα*», που θυμίζουν –σε ύφος- τα δημοτικά άσματα της

ηπειρωτικής Ελλάδος και το **style** της γνήσιας Επτανησιακής Σχολής.

Η «**παλαιά αθηναϊκή**» Σχολή (από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα έως και του 1880), εκπροσωπείται από τον **Αχιλλέα Παράσχο** (1838-1895), τον **Άγγελο Βλάχο** (1838-1920), τον **Δημήτριο Παπαρρηγόπουλο** (1843-1873), τον **Σπ. Βασιλειάδη** (1845-1874) και τον ιδεαλιστή **Αριστομένη Προβελέγγιο**.

Στον τομέα της πεζογραφίας δεν σημειώθηκε κάποια αξιόλογη κίνηση εκείνη την εποχή πέραν του μυθιστορήματος του **Σ. Ξένου** (1821-1894), «*Η ηρωίδα της ελληνικής επανάστασεως*»⁶ και κάποιων μυθιστορημάτων των **Αλεξάνδρου – Ρ. Ραγκαβή** και **Σπ. Ζαμπελίου**. Γενικώς, κανένα από τα προειρηθέντα έργα δεν θα μπορούσε να ευαγγελισθεί ό, τι η ιστορική πραγματικότητα απέδειξε: τη μεγάλη ακμή της ελληνικής πεζογραφίας των πρώτων δεκαετηρίδων του 20^{ου} αιώνα, με τα διηγήματα του Παπαδιαμάντη.

Στις εικαστικές τέχνες, ο **Ν. Γύζης** (1842-1901) αντιπροσωπεύει το ελληνικό πνεύμα της εποχής του. Εργάστηκε εξ ολοκλήρου στη Γερμανία και μαθήτευσε πλάι

Gysis Nikolaos Nymph and Cupid

⁴ «Βαρύτιμα» έργα του είναι ο «Ύμνος στην ελευθερία», «Ελεύθεροι πολιορκημένοι», «Εις τον θάνατον του λόρδου Byron», «Ο Λάμπρος».

⁵ Έργα του: «Ο όρκος», «Το παράπονο της πεθαμένης» κ.α..

⁶ Σημ.: ο οποίος και βασίστηκε στην τεχνική γραφής της ιστορικής μυθιστορίας του Walter Scott.

Η «ρομαντική» περίοδος των τεχνών στη Δύση

στον Κ. Piloty όπου και γνώρισε όλες τις αισθητικές τάσεις των ρομαντικών καλλιτεχνών της εποχής.⁷

(Goya) The Clothed Maja (La Maja Vestida) 1800-03

⁷ Βιβλιογραφία: De Trueba, España romantic, E. Piñeyro, El romanticism en España, Παρίσι. E. Allison Peers, Rivas and romanticism in Spain, A. L. Mayer, "Goya", Sanchez Canton, J. Tild, Αλεξ. – Ρίζου Παγκαβή, Historie littéraire de la Grèce modern, τόμος 2, D. C. Hesseling περί της ιστορίας της νεοελληνικής φιλολογίας, Α. Καμπάνη, 'Ιστορία της νέας ελληνικής λογοτεχνίας (3^η έκδοση 1933) σ. 34-40, Ηλ. Βουτιερίδη, ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας, τόμος 2^{ος}, 1927.